

7^{ος} ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ
ΔΟΚΙΜΙΟΥ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ και ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

1. ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

1.1. Φορείς - Πλαίσιο

α. Το Πανεπιστήμιο Πατρών διά του Τμήματος Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου σε συνεργασία με το Κέντρο Ελληνικών Σπουδών (Ελλάδος) του Παν/μίου Χάρβαρντ (ΚΕΣ) καθώς και με την υποστήριξη της Πανελλήνιας Ένωσης Φιλολόγων (Π.Ε.Φ.) προκηρύσσει τον 7^ο *Πανελλαδικό Μαθητικό Διαγωνισμό Φιλοσοφικού Δοκιμίου* υπό το γενικό θέμα:

«Τεχνολογία και Φιλοσοφία»

σύμφωνα με τα οριζόμενα στον ανά χείρας «Κανονισμό».

Ο Διαγωνισμός τελεί υπό την αιγίδα του Πανεπιστημίου Πατρών.

Προκηρύσσεται και πραγματοποιείται μετά από έγκριση του αρμοδίου για την παιδεία και εκπαίδευση Υπουργείου με την υποστήριξη των υπηρεσιών της Μέσης Εκπαίδευσης.

Επίσης υποστηρίζεται από την Ένωση Καθηγητών για την Προαγωγή της Φιλοσοφίας στην Εκπαίδευση (Ε.Κ.Δ.Ε.Φ.).

β. Απευθύνεται προς τους μαθητές της Β' Λυκείου χωρίς να αποκλείονται ενδιαφερόμενοι μαθητές άλλων τάξεων του Λυκείου. Μαθητές και καθηγητές, που έχουν ενδιαφέρον για την φιλοσοφική σκέψη και την ιστορία της, συμμετέχουν εθελοντικά πέραν των μαθητικών ή υπηρεσιακών τους υποχρεώσεων.

1.2. Σκοποί

Ο *Πανελλαδικός Μαθητικός Διαγωνισμός Φιλοσοφικού Δοκιμίου* στοχεύει στην καλλιέργεια του φιλοσοφικού λόγου στους μαθητές της Β'/θμιας εκπαίδευσης και, μέσω αυτών, γενικότερα στην προαγωγή της φιλοσοφικής σκέψης στην ευρύτερη κοινωνία. Ειδικά αποσκοπεί στην:

- Ενθάρρυνση και ενίσχυση του φιλοσοφικού προβληματισμού και μεθοδικού στοχασμού στους μαθητές του Λυκείου.
- Εξοικείωση των μαθητών με την δυνατότητα συνεκτικής κριτικής θεμελίωσης των πρακτικών και θεωρητικών τους προσανατολισμών στον κόσμο και την ζωή που παρέχει η φιλοσοφία.
- Παροχή δυνατότητας σε μαθητές με ιδιαίτερα φιλοσοφικά ενδιαφέροντα να γνωρίσουν στενότερα και να προσανατολισθούν στο πεδίο της φιλοσοφίας ως επιστημονικού κλάδου.

- Παροχή δυνατότητας σε μαθητές, τους οποίους ελκύει η φιλοσοφία, να γνωρίσουν αυθεντικά τον φιλοσοφικό τρόπο σκέψης και να εκτιμήσουν ωριμότερα το ενδιαφέρον και τις δυνατότητές τους στο πεδίο αυτό.
- Πρόκριση των μαθητών που θα συμμετέχουν στην ελληνική εκπροσώπηση στην **Διεθνή Ολυμπιάδα Φιλοσοφίας**, που διοργανώνεται ετησίως από την Διεθνή Επιτροπή IPO υπό την αιγίδα της Διεθνούς Ομοσπονδίας Φιλοσοφικών Εταιρειών (FISP: Fédération internationale des sociétés de philosophie).
- Προβολή τόσο εντός της Ελλάδας όσο και σε διεθνές επίπεδο του συντελούμενου εκπαιδευτικού έργου στον τομέα της φιλοσοφίας στην Μ.Ε.
- Ανάδειξη του φιλοσοφικού λόγου ως βάσης για μια συνεκτική και κριτική κοσμοθεώρηση αλλά και για την προσωπική συγκρότηση του σημερινού ανθρώπου και κατ' αυτόν τον τρόπο:
- Ανάδειξη της οικουμενικότητας και επικαιρότητας του φιλοσοφικού στοχασμού αλλά και του ελληνικού φιλοσοφικού λόγου ως αφετηριακού για την ανάπτυξη και εξέλιξη της φιλοσοφίας εν γένει.
- Αναβάθμιση του φιλοσοφικού λόγου στην ελληνική συλλογική συνείδηση και ειδικότερα στην κοινότητα της Μέσης Εκπαίδευσης και προαγωγή της φιλοσοφικής στοιχείωσης ευρύτερα στην ελληνική κοινωνία
  - α) ως ιστορικά επιβαλλόμενη επιταγή ειδικά για τον πολιτισμό στην Ελλάδα και
  - β) ως συμβολή για την ανοικοδόμηση ενός ώριμου, κριτικού, πνευματικά συγκροτημένου κοινωνικού σώματος και άρα ως συμβολή για μια σταδιακή αναβάθμιση του κοινωνικού βίου και του δημόσιου λόγου στην Ελλάδα.

Από την εγκαθίδρυση του Πανελλαδικού Διαγωνισμού καθώς και από την οργανωμένη συμμετοχή της Ελλάδας στην Διεθνή Ολυμπιάδα Φιλοσοφίας εκτιμάται ότι θα προκύψει **συγκεκριμένη ωφέλεια** για:

- Τους μαθητές που θα συμμετάσχουν, γιατί τους δίδεται η ευκαιρία να εμβασύνουν την επαφή τους με ένα αντικείμενο που τους ενδιαφέρει, να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους και να ασκήσουν τις σχετικές δεξιότητες αλλά και να γνωρίσουν βιωματικά τον χώρο της διαλεκτικής αναζήτησης αρχών και την ανάγκη εσωτερικής συνοχής. Ενισχύονται έτσι ατομικά για την παρακολούθηση των σχετικών μαθημάτων του σχολείου και εμπεδώνουν το ενδιαφέρον τους για το πεδίο αυτό.
- Τους ενδιαφερόμενους καθηγητές Μ.Ε. που είτε θα προετοιμάσουν τους μαθητές για τον διαγωνισμό είτε θα συμβάλουν στην διεξαγωγή του ως διορθωτές/βαθμολογητές ή θα συνεργασθούν με την Επιστημονική Οργανωτική Επιτροπή για τον καθορισμό της ύλης κλπ., διότι θα ασχοληθούν εντατικότερα τόσο επί της ουσίας όσο και από πλευράς παιδαγωγικής και διδακτικής με ένα αντικείμενο που τους ενδιαφέρει και το διδάσκουν και θα έχουν την δυνατότητα να συνεργασθούν με ειδικούς από τον ακαδημαϊκό χώρο και να προβληματισθούν και να ανταλλάξουν απόψεις για την βελτίωση

της διδασκαλίας των σχετικών μαθημάτων στα σχολεία (αντίστοιχο όφελος θα προκύψει και για τους πανεπιστημιακούς συμμετέχοντες).

- Τόσο τους μαθητές όσο και ιδίως τους καθηγητές που θα καθοδηγήσουν τους μαθητές τους, επειδή θα τους δοθεί η ευκαιρία να αναδειχθεί και να αναγνωρισθεί δημόσια το έργο τους μέσα από διαδικασίες άμιλλας και αριστείας.
- Τις σπουδές φιλοσοφίας στην Ελλάδα, καθώς καθηγητές και μαθητές θα αποκτήσουν σαφέστερη εικόνα για τον χαρακτήρα, το περιεχόμενο και την σημασία του επιστημονικού αυτού κλάδου, με αναμενόμενο αποτέλεσμα ένα υψηλότερο ποσοστό φοιτητών που συνειδητά και από ενδιαφέρον θα επιλέγουν τις σπουδές φιλοσοφίας, πράγμα που θα συμβάλει αφ' εαυτού στην βελτίωση του επιπέδου των σπουδών.
- Για το ΚΕΣ του Παν/μίου του Χάρβαρντ καθώς οι προαναφερθέντες γενικοί και ειδικοί στόχοι του διαγωνισμού υπηρετούν και τους σκοπούς του έργου αυτών των φορέων.
- Την Π.Ε.Φ., καθώς η φιλοσοφία στην Μέση Εκπαίδευση αποτελεί διακεκριμένη θεματική περιοχή των επιστημονικών και παιδαγωγικών της δραστηριοτήτων.
- Όλους τους εμπλεκόμενους και συνεργαζόμενους φορείς από την ίδια την συνεργασία, καθώς η αμοιβαία γνωριμία και ανταλλαγή μεταξύ των χώρων αυτών θα δώσει την δυνατότητα ουσιαστικότερης και εποικοδομητικής επικοινωνίας προς όφελος των κοινά επιδιωκόμενων στόχων.
- Τα οφέλη αυτά διαχέονται από τους μετέχοντες μαθητές και εκπαιδευτικούς λειτουργούν πολλαπλασιαστικά στον ευρύτερο κοινωνικό, σχολικό και εξωσχολικό, χώρο.

2. ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ - ΚΑΝΟΝΕΣ

2.1. Συμμετοχή

α) Συμμετοχή στον Πανελλαδικό Διαγωνισμό Φιλοσοφίας (ΠΔΦ)

Ο Πανελλαδικός Διαγωνισμός Φιλοσοφίας (ΠΔΦ) διεξάγεται ενιαία για τους μαθητές όλων των σχολείων της δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης συμπεριλαμβανομένων και των ελληνικών προγραμμάτων των ξένων σχολείων που λειτουργούν στην ελληνική επικράτεια (βλ. πιο κάτω ειδική ρύθμιση για τους μαθητές των ξένων προγραμμάτων σχολείων που λειτουργούν στην Ελλάδα) καθώς και των ελληνικών σχολείων της αλλοδαπής.

Ο διαγωνισμός απευθύνεται πρωτευόντως σε μαθητές της Β' Λυκείου χωρίς όμως να αποκλείονται ενδιαφερόμενοι μαθητές άλλων τάξεων του Λυκείου.

Οι συμμετέχοντες μαθητές πρέπει να είναι έλληνες ή αλλοδαποί που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα ή/και φοιτούν σε ελληνικά σχολεία υπό την ανωτέρω έννοια.

Τα σχολεία, των οποίων καθηγητές και μαθητές επιθυμούν να συμμετάσχουν στον διαγωνισμό δηλώνουν συμμετοχή στις αρμόδιες Δ/σεις Μ.Ε., όπου

συγκροτούνται κατά τις ανάγκες τοπικές οργανωτικές επιτροπές για την διεξαγωγή της πρώτης φάσης του διαγωνισμού.

Ειδική ρύθμιση για τους μαθητές των ξένων προγραμμάτων των ξένων σχολείων που λειτουργούν στην Ελλάδα:

α) οι μαθητές αυτής της κατηγορίας μπορούν να δηλώσουν άλλη εκτός της ελληνικής γλώσσα για να διαγωνισθούν, συναγωνίζονται όμως κατά τα άλλα επί ίσοις όροις με τους λοιπούς μαθητές του Πανελλαδικού Μαθητικού Διαγωνισμού Φιλοσοφίας.

β) τα γραπτά των μαθητών αυτών διορθώνονται από ειδικούς βαθμολογητές οριζόμενους από την Επιστημονική Οργανωτική Επιτροπή.

γ) οι μαθητές των ξένων προγραμμάτων των ξένων σχολείων που λειτουργούν στην Ελλάδα δεν μπορούν να εκπροσωπήσουν την Ελλάδα στην ΔΟΦ.

Ειδική ρύθμιση προβλέπεται και για μαθητές με προβλήματα δυσλεξίας ή ειδικών αναγκών, για τους οποίους εφαρμόζονται κατ' αναλογία και προσαρμοσμένα στις ειδικές συνθήκες του Διαγωνισμού τα από τον νόμο προβλεπόμενα (πρακτικές οδηγίες ανακοινώνονται σε εγκύκλιο που εκδίδεται έγκαιρα πριν από τον προκριματικό διαγωνισμό).

β) Συμμετοχή στην Διεθνή Ολυμπιάδα Φιλοσοφίας (ΔΟΦ)

- Ο Διαγωνισμός είναι ενιαίος: οι νικητές του ΠΔΦ προτείνονται για πρόκριση στην ΔΟΦ (βλ. κάτω 2.3. Β).
- Ο διαγωνισμός της ΔΟΦ πραγματοποιείται για όλους τους συμμετέχοντες σε μια για αυτούς ξένη γλώσσα: αγγλικά – γερμανικά – γαλλικά – ισπανικά (δηλαδή, για κανένα στην μητρική του γλώσσα).
- Επίσης πραγματοποιείται υποχρεωτικά με χρήση Η/Υ.

Για τον λόγο αυτόν οι μαθητές κατά την δήλωση της συμμετοχής τους στον ΠΔΦ στα σχολεία τους δηλώνουν επί πλέον, εάν ενδιαφέρονται να διαγωνισθούν και για την ελληνική εκπροσώπηση στην Διεθνή Ολυμπιάδα Φιλοσοφίας. Για την δήλωση συμμετοχής δεν απαιτούνται πιστοποιητικά γλωσσομάθειας.

Οι δεξιότητες στην ξένη γλώσσα και την χρήση Η/Υ εξετάζονται επί πλέον κατά την τελική φάση του πανελλήνιου διαγωνισμού μεταξύ των μαθητών που θα δηλώσουν το ενδιαφέρον τους για συμμετοχή στην Διεθνή Ολυμπιάδα.

Συμπληρωματικές ρυθμίσεις που αφορούν στην οργάνωση της ελληνικής εκπροσώπησης και στην συγκρότηση της ομάδας με την συμμετοχή εκπαιδευτικών σύμφωνα με τα προβλεπόμενα από την Διεθνή Επιτροπή IPO θεσπίζονται σε ειδικό κανονισμό.

2.2. Θέμα του διαγωνισμού

Το θεματικό πεδίο ή τα θεματικά πεδία του διαγωνισμού με επαρκή ενημέρωση για την προετοιμασία των μαθητών ανακοινώνεται **έως τα τέλη Δεκεμβρίου της εκάστοτε σχολικής χρονιάς** από την Επιστημονική Οργανωτική Επιτροπή του Διαγωνισμού.

Η ύλη του διαγωνισμού ορίζεται εντός του πλαισίου των θεματικών περιοχών που περιλαμβάνονται στην ύλη των διδασκομένων στην Μ.Ε. μαθημάτων φιλοσοφίας αλλά και των φιλοσοφικών θεμάτων άλλων μαθημάτων (αρχαία γραμματεία, πολιτική αγωγή, αρχές δικαίου, ιστορία, επί μέρους θέματα στα μαθήματα παραγωγής λόγου κ.λ.π.)

Για την επιστημονική υποστήριξη των συμμετεχόντων καθώς και του έργου των καθηγητών που θα προετοιμάσουν τους μαθητές λειτουργεί ειδική **ιστοσελίδα** από το Τμήμα Φιλοσοφίας του Παν/μίου Πατρών, όπου αναρτώνται προτάσεις βιβλιογραφίας, παραδείγματα θεμάτων, ενώ υπάρχει και δυνατότητα επικοινωνίας, απάντησης ερωτήσεων, κ.λ.π. Επίσης μέσω ανακοινώσεων στην ιστοσελίδα θα ενημερώνονται οι ενδιαφερόμενοι για την πορεία της διαδικασίας και ότι άλλο προκύπτει.

Για το θέμα της προκήρυξης 2017/18 και τις ειδικότερες θεματικές περιοχές βλ. κεφ. 3 του παρόντος.

2.3. Φάσεις

Ο Πανελλαδικός Διαγωνισμός Φιλοσοφίας διεξάγεται σε **δύο φάσεις**, μια προκριματική και μια τελική. Τα γραπτά παραδίδονται ανώνυμα.

A. Προκριματική φάση: Σάββατο, 10 Μαρτίου 2018

Διεξάγεται τοπικά με την συνδρομή των αρμοδίων γραφείων Δ/σης Μ.Ε. και των τοπικών συνδέσμων φιλολόγων της Π.Ε.Φ.. Περιλαμβάνει δύο αξιολογήσεις:

α) αξιολόγηση των δοκιμίων (4 έως 6 σελίδων) από καθηγητές της Μ.Ε. ανά Δ/ση Μ.Ε. και πρόκριση βάσει αυτών των αξιολογήσεων των γραπτών **με επιτυχία άνω του 80%**. Τα γραπτά που θα έχουν βαθμό επιτυχίας κατώτερο του 80% του άριστα δεν προχωρούν σε δεύτερη αξιολόγηση.

β) τα γραπτά με βαθμό επιτυχίας άνω του 80% του άριστα αποστέλλονται στην Επιστημονική Επιτροπή Διεξαγωγής του Διαγωνισμού και αξιολογούνται εκ νέου από

διορθωτές (πανεπιστημιακούς η/και λειτουργούς Μ.Ε.) που ορίζονται από την Επιτροπή.

Ο **τελικός βαθμός επιτυχίας** εξάγεται από τον μέσο όρο του βαθμού της πρώτης και του βαθμού της δεύτερης αξιολόγησης. Σε περίπτωση διαφοράς στην βαθμολογία άνω των τριών (3,0) μονάδων το γραπτό αναβαθμολογείται από μέλος ΔΕΠ του Τμήματος Φιλοσοφίας που ορίζεται από την Επιστημονική Επιτροπή Διεξαγωγής του Διαγωνισμού.

Αποτελέσματα των προκριματικών είναι:

α) η πρόκριση τουλάχιστον **15** μαθητών με την υψηλότερη βαθμολογία για τον **τελικό διαγωνισμό που πραγματοποιείται επιτοπίως στο Παν/μιο Πατρών.**

β) η συγκρότηση της ομάδας μεταξύ των προκρινόμενων μαθητών που έχουν δηλώσει ενδιαφέρον και για την ΔΟΦ, οι οποίοι θα συμμετάσχουν στην συνοδευτική δοκιμασία στην ξένη γλώσσα, που επίσης πραγματοποιείται στην Πάτρα.

γ) Κατ' εξαίρεση, στην περίπτωση, κατά την οποίαν μεταξύ των προκρινόμενων για τον τελικό του Πανελληνίου Διαγωνισμού ο αριθμός μαθητών που έχουν δηλώσει συμμετοχή και για τον διεθνή διαγωνισμό δεν υπερβαίνει τους δέκα (10), και προκειμένου η διαγωνιστική διαδικασία να εγγυάται την κατά το δυνατόν καλύτερη εθνική εκπροσώπηση από άποψη δυνατότητας φιλοσοφικής έκφρασης σε ξένη γλώσσα, προκρίνονται για τον πανελλήνιο τελικό έως το πολύ πέντε (5) ακόμη επιλαχόντες μαθητές, υπό την προϋπόθεση ότι δηλώνουν ενδιαφέρον για συμμετοχή στη ΔΟΦ. Εάν ο αριθμός όσων έχουν εξ αρχής δηλώσει συμμετοχή στη ΔΟΦ αριθμεί από 11 και πάνω δεν καλούνται από την Οργανωτική Επιτροπή επιλαχόντες μαθητές. Η πρόσκληση των επιλαχόντων λαμβάνει χώρα με βάση το ποσοτικό κριτήριο της υπέρβασης του αριθμού των 10 συμμετεχόντων στην δοκιμασία για εξέταση στην ξένη γλώσσα. Εάν μεταξύ των πρώτων είκοσι (20) στην τελική κατάταξη του προκριματικού δεν συμπληρώνεται αριθμός ενδιαφερομένων για τη ΔΟΦ άνω των δέκα (10), η δοκιμασία στην ξένη γλώσσα πραγματοποιείται ανεξαρτήτως τελικού αριθμού ενδιαφερομένων.

Τα αποτελέσματα ανακοινώνονται από την Επιστημονική Επιτροπή Διεξαγωγής του Διαγωνισμού στις Δ/σεις Μέσης Εκπαίδευσης ενώ αναρτώνται και στην ιστοσελίδα του Διαγωνισμού.

B. Τελική φάση: 20-21 Απριλίου 2018

Διεξάγεται στο Παν/μιο Πατρών και περιλαμβάνει:

α) τον **Τελικό του Πανελλαδικού Διαγωνισμού Φιλοσοφίας:** μεταξύ των κατά τα ανωτέρω κατά βάση έως **15** και κατ' εξαίρεση έως 20 προκριθέντων για την ανάδειξη **τριών (3) νικητών**. Η γλώσσα του διαγωνισμού είναι η ελληνική. Τα γραπτά αξιολογούνται από δύο βαθμολογητές, που ορίζονται μεταξύ των μελών της Επιστημονικής Ομάδας της Επιτροπής και των διδασκόντων του Τμήματος Φιλοσοφίας Παν/μίου Πατρών.

β) την συνοδευτική δοκιμασία έκφρασης σε ξένη γλώσσα (τεστ γλώσσας) για την συμμετοχή στην ΔΟΦ μεταξύ των προκριθέντων μαθητών που έχουν δηλώσει το ενδιαφέρον τους να συμμετάσχουν στην ΔΟΦ. Η δοκιμασία διεξάγεται στην ξένη γλώσσα που έχει δηλώσει ο κάθε μαθητής και υποχρεωτικά με χρήση Η/Υ. Από τους μαθητές ζητείται να αποδείξουν την ικανότητά τους στον χειρισμό φιλοσοφικού λόγου στην ξένη γλώσσα αναπτύσσοντας ένα θέμα χαμηλής δυσκολίας από τις θεματικές περιοχές του διαγωνισμού σε ένα σύντομο κείμενο περίπου δύο σελίδων. Τα γραπτά αξιολογούνται από δύο βαθμολογητές, που ορίζονται μεταξύ των μελών της Επιστημονικής Επιτροπής Διοργάνωσης του Διαγωνισμού και των διδασκόντων του Τμήματος Φιλοσοφίας Παν/μίου Πατρών.

γ) την πρόκριση των μαθητών που θα συμμετάσχουν στην Διεθνή Ολυμπιάδα:

για την συμμετοχή στην Διεθνή Ολυμπιάδα προκρίνονται έως **δύο μαθητές κατά σειράν επιτυχίας τους στον πανελλήνιο τελικό**, εφ' όσον η επίδοσή τους στο συνοδευτικό τεστ στην ξένη γλώσσα κριθεί ως επαρκής (πολύ καλή ή άριστη) για τους σκοπούς της συμμετοχής. Συγκεκριμένα ισχύουν τα εξής:

α) Η σειρά της πρόκρισης είναι η σειρά επιτυχίας στον πανελλήνιο τελικό διαγωνισμό. β) Σε περίπτωση ισοβαθμίας στον πανελλήνιο τελικό προκρίνεται ο μαθητής με την καλλίτερη επίδοση στο τεστ στην ξένη γλώσσα. γ) Σε περίπτωση ισοβαθμίας και ως προς αυτό περισσότερων των δύο μαθητών επιλαμβάνεται του ζητήματος η Επιστημονική Επιτροπή Διεξαγωγής του Διαγωνισμού, η οποία αποφασίζει με ευθύνη της βάσει πιθανών άλλων αιτιολογημένων κριτηρίων ή ελλείπει κριτηρίων με κλήρωση. δ) Σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να αποσταλούν στην ΔΟΦ περισσότεροι από δύο μαθητές.

δ) Ημερίδα Φιλοσοφίας και Βράβευση

Η διεξαγωγή του τελικού διαγωνισμού στο Πανεπιστήμιο Πατρών συνδυάζεται με **ημερίδα φιλοσοφίας**, σε θέμα κοινού ενδιαφέροντος για την Μέση και την Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση, ανοικτή για ενδιαφερόμενους εκπαιδευτικούς και μαθητές.

Η αναγόρευση των νικητών και η απονομή των βραβείων γίνεται σε ειδική τελετή.

Ως **βραβείο** δωρίζεται στους τρεις επικρατέστερους μαθητές μια σειρά επιλεγμένων βιβλίων φιλοσοφίας. Τα βραβεία χορηγούνται από το Κέντρο Ελληνικών Σπουδών (Ελλάδας) του Πανεπιστημίου του **Χάρβαρντ**.

3. ΘΕΜΑ ΤΟΥ 7^{ου} ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ (2018)

3.1 Θέμα του Διαγωνισμού:

«Φιλοσοφία και Τεχνολογία»

Η φιλοσοφία ως στοχασμός πάνω στους όρους ζωής και ύπαρξης του ανθρώπου επικεντρώνεται στη συνυφασμένη με την ιδιαίτερη νοημοσύνη του ανθρώπου ανάπτυξη τεχνολογιών που διαμορφώνουν τις συνθήκες του βίου. Η φύση ως πλαίσιο πραγμάτωσης της ανθρώπινης κατάστασης αποτελεί το πεδίο όπου το ζώο που κοπιάζει (animal laborans) εξελίσσεται σε άνθρωπο τεχνουργό (homo faber). Ο άνθρωπος δεν είναι όμως απλά χρήστης εργαλείων ως μέσων για την πραγμάτωση πρακτικών σκοπών, αλλά κυρίως ένα ον, το οποίο συλλαμβάνει, εφευρίσκει και δημιουργεί παραγωγικά ως ποιητικό αίτιο υλικά αντικείμενα, προκειμένου αυτά να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες του. Επομένως το ίδιο το φυσικό περιβάλλον αναδιαμορφώνεται μέσω της τεχνολογίας σε ένα κατακυριευμένο χώρο εγκατάστασης ανθρώπινων κοινωνιών. Υπό το ανωτέρω πρίσμα ανακύπτει μια σειρά ερωτημάτων που αφορούν τη σχέση του ανθρώπινου βίου με την ικανότητα του ανθρώπινου νοείν προς το τεχνο-λογείν:

α) οντολογικά ερωτήματα, σχετικά με την αυτονόμηση του «φυσικού ανθρώπου» από τον περιβάλλοντα «φυσικό κόσμο». Καταλαμβάνει ο άνθρωπος ως «ζώον λόγον έχον» και ως «μηχανικός του κόσμου» ένα ιδιαίτερο οντολογικό στάτους σε σχέση με το οργανικό και ανόργανο περιβάλλον; Πόσο απελευθερωτική είναι η τεχνολογία σε σχέση με την υπαγωγή του ανθρώπου σε φυσικές αιτιότητες;

β) γνωσιοθεωρητικά ερωτήματα, σχετικά με την υφή του κόσμου που καλείται να διαχειρισθεί ο άνθρωπος. Εάν ο κόσμος έχει μια συγκεκριμένη δομή, πως η ανθρώπινη νοημοσύνη μπορεί να αντιστοιχηθεί συστηματικά προς αυτή; Πώς η αντίληψη για την μαθηματική, γεωμετρική, μηχανική ή άλλη δομή του κόσμου οδηγεί σε ένα τεχνολογικό πολιτισμό της εποχής μας;

γ) ηθικά ερωτήματα, σχετικά με τα όρια έρευνας, ανάπτυξης και εφαρμογής νέων τεχνολογιών που μεταβάλλουν ριζικά τις παραδοσιακές σχέσεις των ανθρώπων καθώς και το ίδιο το περιβάλλον του βίου. Πώς μπορούν ηθικές αξίες να σταθμισθούν με τρόπο που να επιτρέπει την απόλαυση των ωφελημάτων της τεχνολογίας χωρίς να κλονίζονται οι ηθικές βάσεις της συμβίωσης των ανθρώπων μεταξύ τους και παράλληλα το σεβασμό του φυσικού περιβάλλοντος;

δ) πολιτικά ερωτήματα, σχετικά με την συναρμογή γνώσης και εξουσίας μέσω της ανάπτυξης της τεχνολογίας. Εάν η γνώση αποτελεί εν τοις πράγμασι εξουσία, πως η ίδια η άσκηση εξουσίας μεταβάλλεται από την τεχνολογία σήμερα; Ποια η σχέση προσωπικής ελευθερίας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ψηφιακής κοινωνικότητας;

Η τεχνολογία είναι ως εκ τούτου όχι ένα «πραξολογικό έτερον» σε σχέση με την ύπαρξη αλλά αχώριστα δεμένη με την ίδια την ανθρώπινη συνείδηση. Ο άνθρωπος ή είναι τεχνουργός ή δεν είναι άνθρωπος!

Βιβλιογραφία

Αριστοτέλης. *Φυσικά*, Βιβλίο Β, μτφρ. Βασίλης Κάλφας, Εκδόσεις Νήσος: Αθήνα (2016). Κεφάλαια 1, 3 και 8, 9.

Αρεντ, Χάνα. *Η ανθρώπινη κατάσταση (Vita Activa)*, μτφρ. Στέφανος Ροζάνης, Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος, Εκδόσεις Γνώση: Αθήνα (1η έκδοση 1986). Κεφάλαια 3 και 4.

Ίντε, Ντον. *Φιλοσοφία της Τεχνολογίας*, μτφρ. Νίκος Πλεύρης, Δημήτρης Παπαγιαννάκος, Paragon House: Αθήνα (2004).

Μάμφορντ, Λιούις. *Τέχνη και Τεχνική*, μτφρ. Βασίλης Τομανάς, Εκδόσεις Νησίδες: Θεσσαλονίκη (2011).

Σέννερτ, Ρίτσαρντ. *Ο Τεχνίτης*, μτφρ. Βασίλης Τομανάς, Εκδόσεις Νησίδες: Θεσσαλονίκη (1η έκδοση 1997).

Χάιντεγκερ, Μάρτιν, *Περί πολιτικής, Περί αλήθειας, Περί Τεχνικής*, μτφρ. Δημήτρης Τζωρτζόπουλος, Εκδόσεις Ηριδανός: Αθήνα (2011). Μέρος δεύτερο, 5.

Χάμπερμας, Γιούργκεν. 'Τεχνική και Επιστήμη ως ιδεολογία', στο Jürgen Habermas, *Κείμενα γνωσιοθεωρίας και κοινωνικής κριτικής*, μτφρ. Αντώνης Οικονόμου, Αθήνα: Πλέθρον, (1990).

3.2 Προετοιμασία

Το θέμα του 7ου Διαγωνισμού 2017/2018 δίδεται ενιαίο χωρίς να χωρίζονται ειδικές ενότητες κατά εποχές ή Σχολές. Ο κατάλογος της βιβλιογραφίας που συνοδεύει την προκήρυξη συγκεντρώνει διαφορετικές ιστορικές και συστηματικές προσεγγίσεις γύρω από την τεχνολογία και την τεχνική. Οι έννοιες και οι απόψεις που αναπτύσσονται στα κείμενα αυτά προσφέρουν εννοιολογικά πλαίσια για να αναλύσει και να περιγράψει κανείς αυτήν την πτυχή της πραγματικότητάς μας καθώς και κριτικά ερεθίσματα προβληματισμού και αντιπαραβολής των ιδεών από πολλές διαφορετικές οπτικές γωνίες.

Οι μαθητές και καθηγητές μπορούν να επιλέξουν τα κείμενα, με τα οποία θα ασχοληθούν και τα οποία θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν ως βάση και αφετηρία για μια συγκροτημένη και κριτική συζήτηση των ζητημάτων γνώσης και πράξης, με τα οποία βρισκόμαστε αντιμέτωποι ενώπιον της πραγματικότητας που έχει διαμορφωθεί λόγω της διαρκούς ανάπτυξης της τεχνολογίας.

Στην ιστοσελίδα του διαγωνισμού, προσβάσιμη μέσω της ιστοσελίδας του Τμήματος Φιλοσοφίας του Παν/μίου Πατρών, θα αναρτηθεί και πρόσθετο υλικό, που θα δίνει ερεθίσματα για μελέτη και θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την προετοιμασία των μαθητών, χωρίς αυτό να δεσμεύει κατ' ουδένα τρόπο τον καθηγητή. Σκοπός και εδώ

είναι η διευκόλυνση και υποστήριξη του καθηγητή, ο οποίος μπορεί σε κάθε περίπτωση να επιλέξει, να ανατρέξει σε άλλη βιβλιογραφία ή να δώσει τις δικές του προεκτάσεις. Επίσης θα υπάρξει η δυνατότητα τόσο για τους καθηγητές όσο και για τους μαθητές να επικοινωνούν ηλεκτρονικά με την *Επιστημονική Ομάδα της Επιτροπής*.

3.3 Τα ερωτήματα του διαγωνισμού

- Θα τεθούν τρία ερωτήματα εντός του πλαισίου της ενιαίας θεματικής.
- Οι μαθητές θα έχουν την δυνατότητα να επιλέξουν ένα από τα τρία ερωτήματα σύμφωνα με τους όρους του 7ου διαγωνισμού.
- Τα ερωτήματα του διαγωνισμού θα αντλούνται από την ενιαία θεματική: «Φιλοσοφία και Τεχνολογία» όπως αυτή οριοθετείται από τα υποδεικνυόμενα βασικά κείμενα.
- Ωστόσο, θα είναι ερωτήματα που θα επιτρέπουν την θεματοποίηση διαφορετικών οπτικών και θα ενθαρρύνουν την αυτόνομη, κριτική και πρωτότυπη ανάπτυξη καθώς και προεκτάσεις σε σύγχρονους προβληματισμούς.
- Ο μαθητής θα κληθεί με αφετηρία και με βάση την κατανόηση των θεμάτων και των κειμένων, με τα οποία έχει ασχοληθεί και την τεχνική και ιστορική γνώση που έχει αποκομίσει, να αναπτύξει αυτοδύναμα έναν κριτικό προβληματισμό γύρω από ένα ζήτημα.
- Κριτήρια αξιολόγησης των δοκιμίων θα είναι: η τεχνική καθαρότητα των εννοιών και των διανοημάτων (εννοιολογική σαφήνεια, ακρίβεια), η ιστορική κατανόηση ως προϋποθέσεις, κυρίως όμως η ικανότητα αυτοδύναμης συνθετικής και κριτικής σκέψης και ανάπτυξης των θεμάτων και η πρωτοτυπία της επεξεργασίας.

4. ΡΥΘΜΙΣΗ ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ – ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

4.1. Ρύθμιση επί μέρους ζητημάτων

Οποιαδήποτε ειδικά ή επί μέρους ζητήματα προκύψουν είτε κατά την εφαρμογή του Κανονισμού είτε στην πρακτική οργάνωση του Διαγωνισμού θα αντιμετωπισθούν από την Επιστημονική Επιτροπή Διεξαγωγής του Διαγωνισμού με πρωταρχική ευθύνη του επισπεύδοντος Τμήματος Φιλοσοφίας του Παν/μίου Πατρών σε

συνεργασία και με τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Μ.Ε. καθώς και με την συνδρομή των Συνδέσμων Φιλολόγων σε τοπικό ή της Π.Ε.Φ. σε κεντρικό επίπεδο.

4.2. Επιτροπές: Βάσει των αποφάσεων της υπ' αριθμ. 49/28.9.2017 ΓΣ και της υπ' αριθμ. 53/29.12.2017 ΓΣ του Τμήματος Φιλοσοφίας συγκροτήθηκαν η Οργανωτική Επιτροπή και η Επιστημονική Επιτροπή Διεξαγωγής του Διαγωνισμού ως ακολούθως:

- **ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ**

Νικόλαος Καραμάνος, Καθηγητής, Αναπληρωτής Πρυτάνεως επί Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Προσωπικού Π.Π. – Γιάννης Πετρόπουλος, Αν. Καθηγητής, Δ/ντης Κέντρου Ελληνικών Σπουδών (Ελλάδας) Πανεπιστημίου Harvard – Μιχαήλ Παρούσης, Αν. Καθηγητής, Πρόεδρος Τμήματος Φιλοσοφίας Π.Π. και Συντονιστής Επιστημονικής Επιτροπής Διεξαγωγής Διαγωνισμού. – Στασινός Σταυριανέας, Επίκ. Καθηγητής Τμήματος Φιλοσοφίας Π.Π. - Μελίνα Μουζάλα Επίκ. Καθηγήτρια Τμήματος Φιλοσοφίας.

- **ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ**

Μιχαήλ Παρούσης Αναπλ. Καθηγητής (Συντονιστής), , Μελίνα Μουζάλα, Επίκ. Καθηγήτρια, Στασινός Σταυριανέας, Επίκ. Καθηγητής, Αντιγόνη Ντόκα ΕΔΙΠ Τμήματος Φιλοσοφίας

4.3. Επικοινωνία

- Ανακοινώσεις, πληροφορίες, οδηγίες, επιστημονική υποστήριξη Διαγωνισμού στην ιστοσελίδα:
www.contest.philosophy-upatras.gr
- Για όλα τα άλλα θέματα στην ηλ. διεύθυνση:
philosophia.diagonismos@gmail.com καθώς και στην
- Γραμματεία του Διαγωνισμού,
υπεύθυνη κ. Βερόνα Πέτρου, τηλ.: 6947438675
- Τηλέφωνο επικοινωνίας Συντονιστή της Επιτροπής, κ. Μιχαήλ Παρούσης 2610969812, 6934241862.
- Ταχυδρομική διεύθυνση:
Τμήμα Φιλοσοφίας
(για τον 7^ο Πανελλαδικό Μαθητικό Διαγωνισμό Φιλοσοφικού Δοκιμίου)
Πανεπιστήμιο Πατρών - Πανεπιστημιούπολη Ρίου - 26500 Πάτρα